

Da li će nakon neuspjeha Belgijanaca, Švicaraca i Nijemaca, sp

MILIONSKI ČEK ZA FABRIKU I 100 MARAKA ZA RADNIKE

Dok spasioci lukavačke koksare obećavaju i isplatu zaostalih plata te širenje proizvodnje, radnici KHK-a i nisu pretjerano euforični: većina od njih 800 odrađuje sitan indijski "bajramluk" i razmišlja o penziji!?

Piše: **Saida Mustajbegović**

Foto: **Jasmin Fazlagić**

Jedan, dva, tri i... potpisan je i četvrti ugovor. Dok se mastilo sušilo, Indijac je izvadio ček na 2.000.000 KM za Koksnu industriju Lukavac. Iako su vidjeli majušni papir s dosta nula, predstavnici Tuzlanskog kantona bili su skeptični glede njegove valjanosti. Sumnje u tom smislu nestale su kada se utvrdilo da su na računu ove nove-stare firme operativna sredstva.

Indijsko-britanska firma Ispat Group i predsjednik Vlade Tuzlanskog kantona (TK) Bajazit Jašarević su, dakle, 10. novembra 2003. potpisali ugovor o pristupanju Koksno-hemijskog kombinata Lukavac (KHK) i Ispat Groupa u Društvo sa ograničenom odgovornošću. Stvorena je nova firma Koksna industrija Lukavac. *Deal* je sljedeći: Indijci će u naredne četiri godine investirati 77 miliona KM, a domaći će od KHK-a izuzeti proizvodne pogone.

"Bivši KHK iz svoje cjeline izdvojio je sva proizvodna postrojenja i prenio ih u novo preduzeće. Na staroj firmi ostao je dio koji nije od proizvodne važnosti i dio dugova," objasnio je Faik Buševac, izvršni direktor Koksne industrije Lukavac.

Osnovni uvjet koji strani partner treba ispoštovati jeste da obezbijedi sredstva za završetak pete koksne baterije, obrtna sredstva za pokretanje proizvodnje u drugim fabrikama (u okviru KHK-a ima ih sedam), da preuzme dio

dugova bivšeg KHK-a, sa posebnim akcentom na one prema bankama i Elektroprivredi.

Četiri godine nakon toga, ukoliko ispoštuju sve što se zabilježilo na papiru, Ispat Group imat će 51 posto vlasništva u firmi.

Tri "spasonosna" ugovora

Javnost, mještani, radnici, a i rukovodstvo KHK-a aminovanje Vlade TK-a nisu propratili baš aplauzom. Razloga ima više, ali jedan je zasigurno zajednički: prije ovog, potpisana su tri "spasonosna" ugovora za KHK sa Belgijancima, Švicarcima i na kraju sa Nijemcima. Drugi je završio pred arbitražnom komisijom u Beču. Iz spora je lukavački kombinat izvukao "deblji kraj" – treba Incometalu iz Züricha, na ime obeštećenja, platiti 5.000 eura.

U ovu, ne tako davnu aferu upleteno je nekadašnje rukovodstvo KHK-a, a spominju se i u to doba aktuelni čelnici TK-a. Slučaj još nije arhiviran, iako je izvjesno da će Indijci eure "brojati" u naredne četiri godine. Potom je na scenu stupio frankfurtski Kemokomplex, koji je potpisao ugovor (sličan ovom današnjem) početkom godine. Mjeseci su prolazili, a u kombinatu se obustavilo i ono malo proizvodnje koja je postojala. Od 65 miliona KM, kolika je bila ugovorena investicija, postojali su samo glasovi. Prije mjesec i po, KHK i Vlada TK-a raskinuli su ugovor

sa Nijemcima.

"Kada smo, na osnovu informacija koje smo dobili o njemačkoj firmi, vidjeli da se uglavnom bavi trgovačkim poslovima, onda smo reagovali", kazao je Mustafa Burgić, ministar za energetiku, rudarstvo i industriju TK-a.

Čim je raskid objelodanjen, oglasili su se Indijci pismom namjere. Zatražili su odmah da se

firma izuzme sa spiska 56 firmi koje se treba-ju privatizirati putem međunarodnog tendera pod nadzorom Svjetske banke. Kao garant da oni u Koksaru ozbiljno *gledaju*, položili

ca, spas KHK-u i Tuzlanskom kantonu donijeti novi investitor?

BRIKU NIKE

U KRUGU lako su “nule” tu, kada se zakorači u krug “žice”, teško je prizvati sliku sretnih vremena kada je kombinat vukao razvoj regije i upošljavao 3.540 radnika

ŽIVOT RADNIKA Kada se zađe među radnike i prohoda po krugu, teško je zamislivo da će za pola godine išta proraditi, kao i da ih tu ima 800. Prosjek godina je otprilike “penzijski”. Grupe od po pet-šest ljudi, sa neizbježnom cigaretom u rukama, ažurne su taman toliko, smatraju, koliko treba biti za 100 KM u tri mjeseca

su dva miliona i obećali još osam, kada se nova firma registri- ra. Tih dva plus osam miliona KM dovoljni su, tako tvrde struč- njaci, da se završi peta koksna ba- terija KHK-a. Da bi se proizvo- dnja koksa pokrenula, potrebno je još pet miliona za nabavku kame- nog uglja i drugih sirovina potre- bnih za proizvodnju koksa. Bur- gić tvrdi da je ova baterija (pos- trojenje za preradu kamenog ug- lja u koks) posebno interesantna jer je jedina u Evropi koja je pred puštanjem u rad. Na bateriji je ostalo da se uradi oko šest do de- set posto, a njena je vrijednost 150 miliona KM.

“Sve zavisi od nas”

Iako su milioni tu, kada se za- korači u krug “žice” (KHK-a), te- ško je prizvati sliku sretnih vre- mena kada je kombinat vukao ra- zvoj regije i upošljavao 3.540 ra- dnika. Na zvaničnom spisku osta- lo ih je još 1.600, od čega je poslje- dnji ugovor angažirao njih 800. Prema sistematizaciji – kada kole-ktiv zaživi, treba ih biti 1.250.

Trenutno zaposlenim, Indijci su isplatili po 100 KM akontaci- je, ali to ih nije ohrabrilo i dalo nadu u bolje sutra. Dok se sjedi za stolom sa izvršnim direktorom Buševcem i predsjednikom sindi- kata KHK-a Mehmedom Avdi- ćem, dinamika “predstave” je ot- prilike ovakva: radnici rade po 13-14 sati i puni su entuzijazma... Da bi pojačao dojam, sindikalac Avdić objašnjava: “Priča o ovom kombinatu je drugačija od ostalih u zemlji. Ovdasnji menadžment je pošten, a imovina očuvana.”

Od onog što nedostaje, tipa 4,4 miliona dolara (devizna sredstva koja je KHK imao 1992. u Švicar- skoj), čuvar radničkih interesa spo- minje 1,5 miliona dolara koji su posuđeni BiH i spočitava vlastima sklonost otpisima prijeko potre- bnih para. “Zaboravio” je Avdić da je zbog “sposobnog” vodstva KHK-a (poput Pašage Muratovića, koji je još uvijek među čelnicima firme) izgubljen spor u Beču, koji firmu košta deset miliona maraka.

No, kada se zađe među radni- ke i prohoda po krugu, teško je za- mislivo da će za pola godine išta proraditi, kao i da ih tu ima 800. Prosjek godina je otprilike “pen- zijski”. Grupe od po pet-šest ljudi, sa neizbježnom cigaretom u ruka- ma, ažurne su taman toliko, sma-

traju, koliko treba biti za 100 KM u tri mjeseca. Vele da aktivno rade po sedam sati – zasad.

U razgovoru s “uposlenim” najčešće su izjave tipa “trebaju mi još dvije godine do penzije”. Pesimizam zrači i iz razgovora radnika sa izvršnim direktorom Buševcem, koji na njihove upite o novonastaloj situaciji odgovara: “Ako ne budem mogao raditi sa Indijcima, idem u prijevremenu...” Istini za volju, tokom razgovora sa *Danimom* umorni direktor je ponavljao: “Sve zavisi od nas.”

Globalni Indijci

Otkako su se pojavili, o Indijcima su ispričane mnoge priče. Nakon objave da su zainteresirani te da spadaju u red “velikih” koji se u svijetu bave proizvodnjom čelika, počelo je spuštanje na zemlju i razvodnjavanje veličine Ispat Groupa.

Ispat Group je članica Global Infrastructure Holdingsa Ltd. iz Velike Britanije. Korporacija se podijelila 1994., kada su, po tužnji ministra Mustafe Burgića, interesi braće, vlasnika ove

FAIK BUŠEVAC, IZVRŠNI DIREKTOR KOKSNE INDUSTRIJE LUKAVAC: “Ako ne budem mogao raditi sa Indijcima, idem u prijevremenu...”

porodične kompanije, usmjereni na različita tržišta i djelatnosti. Po tome, ovaj koji je odlučio kapital donijeti u BiH manji je po ciframa na kontu, ali čak i on ima sedam čeličana.

Dešavanja koja su uslijedila potvrđuju iskrenu zainteresiranost Indijaca. Započeli su pregovore sa

Nada u bolje sutra

U krugu KHK, odmah pokraj kapije, na neuglednoj trafici pažnju privlači obavijest: “Nema više veresije”. Iza mutnog stakla nazire se dvadesetak raznoraznih proizvoda, uglavnom onih koji spadaju u kategoriju nekvarljivih.

Tu je i “gazda” trafike, Zijad Ćosić, koji iz sivila okruženja odudara jedino nadom u bolje sutra. Uspijeva, veli, iz ove radnjice obezbijediti porodici da prežive, te objašnjava da nema tu bog zna kakve zarade – što je i očigledno.

“Nadam se da će ovo sad u KHK-u krenuti, pa sam zapravo više zbog toga tu”, objasnio je Ćosić.

Željezom u Zenici, rudnicima u Ljubiji kod Prijedora i rudnikom kreča kod Doboja. Kako tvrdi menadžment KHK-a, počeli su se odmah baviti ovdašnjim zakonskim procedurama, razmatrati način transporta željeznicom do i iz Luke Ploče i dalje. Dok su s jedne strane prihvatili da radnicima

uplate penziono i invalidsko osiguranje, šest plaća iz 2002. godine i sve iz 2003. (ukupno 14 miliona), znaju, pričaju Buševac i Avdić, biti i “vrlo sitničavi”. “Hoće da vide fakture za sve, da su upućeni gdje ide novac”, objasnio je izvršni direktor Buševac!?

Nikakvo čudo gdje su došli. ■

KHK

Od đubriva do vode

Lukavački KHK sa proizvodnjom je počeo 1952. Činile su ga azotara, fabrike đubriva, eksploziva i katrana, remont, energana i koksara. Danas u njegovom sastavu radi fabrika za preradu vode, koja Lukavac opskrbljuje pitkom vodom, i fabrika za proizvodnju anhidrida maleinske kiseline.

Kombinat je spadao u desetak najvećih u bivšoj Jugoslaviji. Jedno vrijeme je proizvodio preko milion i po tona koksa i devedeset hiljada tona đubriva. Kupljeno je preko hiljadu stanova, a imali su i odmaralište na Makarskoj rivijeri.

